ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”	**“КЕЛИШИЛДИ”**
____________ А.Умаров	Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
	____________
2020 йил “12” 08	2020 йил “14” 08

Рўйхатга олинди: № БД-5110100 – 2.02
2020 йил “14” 08

УМУМИЙ ПЕДАГОГИКА

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	100000 – Гуманитар
Таълим соҳаси:	110000 – Педагогика
Таълим йўналиши:	Барча бакалавриат таълим йўналишлари учун

Фан/модул коди		Ўқув йили	Семестр	ECTS - Кредитлар	
UmPedM10012		2020-2021	3,4,5	12	
Фан/модул тури		Таълим тили		Ҳафтадаги дарс соатлари	
Мажбурий		Ўзбек/рус		4	
1.	Фаннинг номи		Аудитория машғулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Умумий педагогика		180	180	360

2.

I. Фаннинг мазмуни

Фанни ўқитишдан мақсад – бўлажак ўқитувчиларни замонавий педагогик фанининг назарий-тарихий асослари ва ўқитувчи маҳоратига доир билимлар билан қуроллантириш, Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонунида белгиланган талаблар асосида таълим-тарбия жараёнини оқилона ташкил этиш, педагогик меросдан самарали фойдаланиш, реал таълим амалиётида юксак педагогик маданият ва техникани намоён эта олишга ўргатиш.

Фаннинг вазифаси:

– талабаларни миллий ва инновацион педагогик фаолиятни самарали ташкил этишга ўргатиш;

– ўқув-тарбия жараёнини самарали бошқариш, ўқув-меъёрий хужжатлар билан ишлаш ҳамда таълим олганликни ташхис этиш қонинуят ва тамойиллари билан таништириш;

–ўқувчилар билан олиб бориладиган корректсион иш йўналишлари ҳамда ривожланишида нуқсони бўлган ўқувчиларни ўқитиш ва ривожлантириш мазмунини ўзлаштириш;

–миллий ва жаҳон педагогик фикрлари тараққиёти билан таништириш ҳамда педагогик меросдан самарали фойдаланиш кўникма ва малакаларини шакллантириш;

–глобал доирада таълим тизими ривожланишининг ҳолати, асосий йўналишлари ва қонуниятларини таҳлил этиш, миллий ва ҳудудий ўзига хосликлардаги умумий кўринишларни очиб бериш, халқаро педагогик тажрибанинг ижобий ва салбий жиҳатлари, миллий педагогик маданиятни бойитиш шакл ва методларини аниқлаштириш;

–талабаларни ўқитувчи фаолиятида касбий маҳоратнинг тутган ўрни, мазмун-моҳиятига доир назарий билимлар ҳамда педагогик фаолиятнинг турли кўринишларида ўқитувчининг муомала маданияти, ўқувчилар билан алоқа ўрнатиш ва мулоқотга кириша олиш методикасини тўлиқ ўзлаштитиришларига эришиш.

II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

1-мавзу. **Ўзбекистон Республикасида таълим тизимини ривожлантиришнинг контсептуал асослари.**

Ўзбекистон Республикаснинги "Таълим тўғрисида"ги Қонуни ва "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури". Кадрлар тайёрлаш Миллий модели ва унинг таркибий қисмлари. Таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий тамойиллари. Таълим тизими ва турлари.

2-мавзу. **Педагогика шахс тарбияси ва ривожланиши тўғрисидаги фан. Илмий-педагогик тадқиқотлар методологияси ва методлари**

Педагогика фани ва унинг асосий категориялари. Педагогика фанининг пайдо бўлиши ва ривожланиши. Педагогик фанлар тизими. Педагогиканинг бошқа фанлар билан алоқаси. Илмий-педагогик тадқиқотларни ташкил этиш ва ўтказиш.

3-мавзу. **Шахснинг ривожланиши, тарбияси ва ижтимоийлашуви**

"Индивид" ва "шахс" тушунчаси. Шахс ривоҳланишининг ижтимоийлашув билан алоқадорлиги. Шахс ривожланишида ирсият, муҳит ва тарбиянинг тутган ўрни. Шахс ривожланишининг ёш ва психологик хусусиятлари.

4-мавзу. **Яхлит педагогик жараён**

Яхлит педагогик жараён тушунчаси ва унинг тузилиши. Педагогик жараён қонуниятлари ва тамойиллари. Педагогик жараёнда тарбиянинг моҳияти ва мақсади.

5-мавзу. **Дидактика – педагогик таълим назарияси. Ўқитиш жараёни яхлит тизим сифатида**

Таълим назарияси (дидактика) педагогиканинг таркибий қисми сифатида. Дидактиканинг мақсад ва вазифалари. Таълим жараёнининг моҳияти. Ўқитиш ва ўрганиш жараёнлари тавсифи, ўқув жараёнида уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Ўқувчиларнинг билиш фаолияти ва унинг тузилиши. Таълим тамойиллари ва қонуниятлари.

6-мавзу. **Таълим мазмуни**

Илмий-техник жараён ва таълим мазмуни. Ҳозирги вақтда таълим мазмунини белгилашга доир асосий ғоялар. Таълим мазмунини белгилаб берувчи меъёрий хужжатлар. Компетенсиявий ёндашувга асосланган Давлат таълим стандарти. Янги авлод дарсликларини яратишга қўйиладиган талаблар. Дарсликдаги ўқув материалларини тизимлаштириш тамойиллари.

7- мавзу. **Таълим методлари ва воситалари**

Таълим методлари ва усуллари тушунчалари. Замонавий дидактикада таълим методлари таснифига турлича ёндашувлар. Таълим методларининг моҳияти. Интерфаол таълим методлари. Эвристик методлар. Таълим методларини танлаб олиш шартлари. Таълим воситалари ва уларнинг функтсиялари. Интерактив дастурий воситалар.

8- мавзу. **Таълимни ташкил этиш шакллари ва турлари**

Таълимни ташкил этиш шакллари тушунчаси ва таълим турлари. Дарснинг турлари ва тузилиши. Ностандарт дарслар. Таълимни ташкил этишнинг ёрдамчи шакллари. Ўқитувчининг дарсга тайёрланиши.

9-мавзу. **СТЕАМ таълим (СТЕАМ эдусатион)**

СТЕАМ – Ссиенсе (фан), Течнологй (технология), Энгинееринг (инженерия), Матҳематисс (математика) ўқитиш: ҳаёт таълими (СТЕАМ Леарнинг: Эдусатион фор лифе). Трансверсал ва тажрибага асосланган таълим (Трансверсал анд эхпериентиал кноwледге). СТЕМ шахс ривожининг ижодий аспекти. Арт (санъат) – СТЕАМ контсепсияси: Мусис (мусиқа) – СТЕММ, Реадинг (ўқиш санъати) – СТРЕАМ. СТЕАМ таълим дастурлари. СТЕАМ технологияларнинг аҳамияти. Геймификатсия: ўйин оркали ўргатиш (Гамифисатион: леарнинг тхроугх плай).

10-мавзу. **Иқтидорли ўқувчиларни ўқитиш (Едусатион оф гифтед чилдрен)**

Замонавий иқтидорлик контсепсияси. Иқтидорли бола шахсининг ўзига хосликлари. Иқтидорли ўқувчилар билан ишлаш. “Ноосфера” модели асосида иқтидорли ўқувчиларнинг ўқув-билиш фаолиятини ташкил этиш. ТРИЗ ва АРИЗ. Президент мактаблари. Ижод мактаблари.

11-мавзу. **Ўқувчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини ташхис этиш**

Таълим олганликни ташхис этишнинг моҳияти. Ўқув жараёнида назорат ва ҳисобга олиш функтсиялари. Таълим олганликни ташхис этиш тамойиллари. Ўқув фаолияти натижаларини ҳисобга олиш турлари, шакллари ва методлари. Билим, кўникма ва малакаларни баҳолаш мезонлари.

12- мавзу. **Тарбия жараёнининг моҳияти ва мазмуни. Тарбия қонуниятлари ва тамойиллари**

Тарбия тушунчаси, тарбиянинг мақсади ва умумий вазифалари. Тарбия жараёнининг ўзига хос хусусиятлари. Тарбия қонуниятлари ва тамойиллари.

13- мавзу. **Жамоа тарбия объекти ва субъекти сифатида**

Жамоа тушунчаси. Ўқувчилар жамоасини шакллантиришнинг моҳияти ва ташкилий асослари. Ўқувчилар жамоасининг ривожланиш даражаси ва босқичлари. Ўқувчилар жамоаси ривожининг асосий шарт-шароитлари.

14- мавзу. **Тарбиянинг умумий методлари**

Тарбия методлари ҳақида тушунча. Тарбия методлари таснифи. Ижтимоий онгни шакллантириш метод-лари. Фаолиятни ташкил этиш ва ижтимоий хулқ-атвор меъёрларини шакллантириш. Педагогик рағбатлантириш ва хулқ-атворни тузатиш методлари. Тарбия методларини танлаб олиш шартлари.

15- мавзу. **Ўқувчиларнинг илмий дунёқарашини шакллантириш.**

Ақлий тарбия.

Мустақил фикрлаш, илмий дунёқараш ва миллий ғояни шакллантириш ўқув-тарбия жараёнининг таркибий қисмлари. Ўқувчиларнинг илмий дунёқарашини шакллантиришнинг таркибий қисмлари. Ақлий тарбиянинг мақсади ва вазифалари. Ақлий тарбия воситалари. Иктисодий тарбия – ўқувчиларнинг илмий дунёқарашини шакллантиришнинг таркибий қисми сифатида. Ўқувчиларнинг экологик тарбияси.

16-мавзу. **Фуқаролик тарбияси.**

Фуқаролик тарбиясининг мақсад, вазифалари ва методлари. Ўқувчиларга фуқаролик тарбиясини бериш жараёнида Давлат рамзлари (Мадҳия, Герб, Байрок)дан фойдаланиш. Ватанпарварлик ва байналминаллик тарбиясининг мақсад, вазифалари ва методлари. Ҳуқуқий тарбия. Ёш авлоднинг ҳуқуқий онги ва маданиятини шакллантириш – фуқаролик тарбиясининг таркибий қисми.

17-мавзу. **Мафкуравий тарбия.**

Мафкуравий тарбиянинг мақсад ва вазифалари. Мафкуравий тарбия шакл, метод ва воситалари. Мафкуравий тарбия технологияси. Нейролингвистик дастурлаштириш технологияси.

18-мавзу. **Маънавий-ахлоқий тарбия.**

Маънавий-ахлокий тарбиянинг мақсад ва вазифалари. Маънавий-ахлоқий тарбия шакл ва методлари. Оилада болаларни маънавий-ахлоқий тарбиялаш мазмуни. Ўқувчиларда онгли интизомлиликни тарбиялаш.

19-мавзу. **Ўқувчиларнинг меҳнат, жисмоний ва эстетик тарбияси.**

Меҳнат тарбияси мақсад ва вазифалари. Меҳнат тарбиясининг мазмуни ва методлари. Жисмоний тарбиянинг мақсад ва вазифалари. Жисмоний тарбия воситалари. Эстетик тарбиянинг мақсад ва вазифалари. Эстетик тарбия воситалари.

20-мавзу. **Ўқувчиларда ахборот истеъмоли маданиятини шакллантириш**

Ахборот истеъмоли маданияти: мазмуни ва моҳияти. Шахсий ахборот хавфсизлиги. Ўқувчиларда ахборот истеъмоли маданиятини шакллантириш методлари. Ўқувчиларда ахборот истеъмоли маданиятини шакллантириш технологияси.

21- мавзу. **Таълим муассасаси менежменти**

Таълим муассасаси менежменти ҳақида тушунча. Таълим муассасасини бошқариш. Таълим муассасаси Устави – раҳбарлик ва бошқарув тизимини аникловчи хужжат. Таълим муассасасининг ички бошқаруви. Таълим муассасасида методик ишларни ташкил этиш. Таълим сифати мониторинги.

22-мавзу. **Халқаро баҳолаш дастурлари (Программе фор тхе Интернатионал Ассессмент)**

Халқаро баҳолаш дастурларининг меъёрий асослари. Халқаро баҳолаш дастурлари методологияси. **ПИСА** – ўқувчиларни таълимий

ютукларини баҳолаш халқаро дастури. **ПИРЛС** – матнни ўқиш ва тушуниш даражасини аниқловчи халқаро тадқиқот. **ТИМСС** – мактабда математика ва аниқ фанлар сифатини тадқиқ қилувчи халқаро мониторинг. **ИСИЛС** – компютер ва ахборот саводхонлиги бўйича халқаро тадқиқот

23- мавзу. **Коррекцион педагогика асослари**

Коррекцион педагогика педагогик фанларнинг тармоғи сифатида. Коррекцион (махсус) педагогиканинг асосий вазифалари, тамойиллари ва методлари.

Аномал болалар ва уларнинг умумий тавсифи. Ақлий ривожланиши, эшитиш, кўриш, нутқида нуқсони бор болалар. Ўзбекистон Республикасида аномал болаларнинг ижтимоий ҳолати.

24-мавзу. **Инклюзив таълим (ИНСЛУСИВЕ ЭДУСАТИОН).**

Инклюзив таълим сиёсатининг ҳуқуқий асослари. Инклюзив таълим тамойиллари. Муваффақиятли инклюзия ресурслари. Инклюзиянинг компонентлари, мезонлари ва кўрсаткичлари. Инлюзив таълим вариантлари: доимий, тўлиқ; доимий, нотўлиқ; вақтинчалик, қисман; эпизодик; масофавий таълим. Мактабгача таълим муассасасида инклюзив таълим. Имконияти чекланган болалар учун махсус шарт-шароитлар яратиш. Инклюзив жараённи бошқариш. Индивидуал таълим дастурлари. Инклюзив таълимнинг махсус усуллари. Имконияти чекланган болаларни қўллаб-кувватлашнинг педагогик методлари. Инклюзив таълим шароитида тюторлик амалиётини ташкил этиш.

25-мавзу. **Педагогика тарихи фан сифатида. Ибтидоий жамоада тарбия. Энг қадимги даврлардан ВИИ асргача таълим-тарбия ва педагогик фикрлар**

“Педагогика тарихи” фанининг мақсад ва вазифалари. “Педагогика тарихи” фани ғояларининг кишилик жамияти тараққиёти билан ўзаро алоқадорлиги. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. М. Мирзиёйев таълим-тарбия жараёнида миллий мерос, педагогик қадриятлардан самарали фойдаланишнинг ижтимоий аҳамияти ҳақида. Таълим-тарбия ва педагогика тарихини даврлаштириш муаммолари.

Энг қадимги даврлардан ВИИ асргача таълим-тарбия ва педагогик фикрлар тараққиёти. Энг қадимги ёзма манбаларда таълим-тарбия масалаларининг ёритилиши.

26-мавзу. **ВИИ асрдан ХИВ асрнинг биринчи ярмигача Ўрта Осиёда тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар**

Ислом динининг тарқалиши ва унинг таълим-тарбияга таъсири. Мусулмон мактаблари ва унда таълим-тарбия мазмуни. Диний китобларнинг тарбиявий аҳамияти. Қуръони Карим – ахлоқий-фалсафий китоблар манбаи. Ҳадис илмининг пайдо бўлиши. Муҳаддислар таълимотлар манбаи. Ҳадис илмининг пайдо бўлиши. Муҳаддислар (Имом Исмоил ал-Бухорий, Имом Исо ат-Термизий ва бошқалар)нинг ҳадис илми ривожига қўшган ҳиссаси.

27-мавзу. **Шарқ Уйғониш даврида педагогик фикрларнинг ривожлланиши. Шарқ Уйғониш даврида таълимий-ахлоқий фикрлар ривожи.**

ИХ-ХИ асрлар – Шарқ Уйғониш даври. Абу Абдуллох Хоразмийнинг дидактик қарашлари. Абу Наср Форобийнинг асарларидаги педагогик фикрлар. Абу Райҳон Берунийнинг илмий-педагогик қарашлари. Абу Али ибн Сино тарбия ва таълим ҳақида.

Маҳмуд Қошғарийнинг “Девону луғотит-турк” асарида таълим-тарбия масалалари. Юсуф Хос Хожибнинг “Кутадғу билик” асари – панднома асар сифатида. Аҳмад Югнакийнинг “Ҳибат ул-ҳақойиқ” асарида дидактик қарашлар. Кайковуснинг “Қобуснома” асарининг тарбиявий аҳамияти.

28-мавзу. **ХИВ асрнинг иккинчи ярми ва ХВИ асрда Мовароуннахрда тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар ривожи**

Ижтимоий ҳаётнинг таълим-тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар ривожига таъсири. Сўфийлик таълимотининг маънавий ҳаётга таъсири. Мовароуннаҳрда Амир Темур томонидан марказлаҳган давлат барпо этилиши ва унинг фан, маданият ва маърифат ривожига қўшган ҳиссаси. Мирзо Улуғбекнинг педагогик ғоялари ва маърифатпарварлик хизматлари. Улуғбек даврида мактаб ислоҳоти. Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг педагогик фикрлари.

Алишер Навоийнинг асарларида тарбия ва инсонпарварлик масалалари. Навоийнинг мактаб ва мадрасалар ривожига қўшган ҳиссаси. Навоийнинг оқитувчи (мударрис) тўғрисидаги фикрлари. Абдураҳмон Жомийнинг педагогик қарашлари. Жалолиддин Давонийнинг ахлоқий қарашлари. “Ахлоқий Жалолий” асарининг педагогик фикрлар ривожидаги ўрни.

29-мавзу. **ХВИИ асрдан ХИХ асрнинг ярмигача тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар ривожи**

Бухоро амирлиги, Қўқон ва Хива хонликларида таълим-тарбия. Мактаб ва мадрасаларда таълим мазмуни. Қизлар мактаби ва унда таълим мазмуни. Мунис Хоразмийнинг “Саводи таълим” асари – ҳусниҳатга доир дастлабки қўлланма сифатида. Муҳаммад Содиқ Қошғарийнинг “Одоб ас-солиҳин” асари – юксак маънавий-ахлоқий сифатларни ёритувчи манба.

30-мавзу. **ХИХ асрнинг 2-ярми – ХХ асрнинг 1-чорагида Туркистон ўлкасида тарбия, мактаб ва педагогик фикрлар.**

ХИХ асрнинг 2-ярмида Туркистонда мактаблар тизими. Чор Россиясининг таълим сиёсати. Туркистонда мактаблар тизими. В.П.Наливкиннинг таълим ривожидаги хизмати. Туркистонда рус мактабларининг очилиши. Ерлик аҳоли учун рус-тузум мактабларининг ташкил этилиши. Туркистонда жадидчилик ҳаракати. Янги усул мактабларининг очилиши. Маҳмудхўжа Беҳбудий, Мунаввар Қори, Абдулла Авлоний, Абдуқодир Шакурийларнинг янги усул мактабларини

ташкил этишдаги маърифатпарварлик хизматлари.

31-мавзу. **1924-1991 йилларда Ўзбекистонда таълим тизими ва педагогик фикрлар ривожи.**

Туркистон ўлкасида таълим сиёсати. 1924-1945 йилларда таълим ва педагогика фани. 1945-1991 йилларда Ўзбекистонда таълим тизими ва педагогика фани ривожи.

32-мавзу. **Мустақил Ўзбекистон таълим тизими. Мустақиллик йилларида педагогик фикрлар ривожи**

Мустақилл Ўзбекистонда таълим соҳасида амалга оширилганислоҳотлар. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Таълим тўғрисида"ги Қонун ва "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури" – Республикамизда таълим-тарбияни ташкил этиш ва кадрлар тайёрлашнинг ҳуқуқий асоси сифатида. Мустақиллик йилларида педагогик фикрлар ривожининг асосий йўналишлари. Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг асарларида жамият ривожининг маънавий-ахлоқий негизлари ва юксак маънавиятли шахсни шакллантиришга доир контсептуал фикрларнинг ифода этилиши. Ўзбекистон Республикаси ривожининг янги босқичида таълим-тарбия ислоҳотлари: Ш. М. Мирзиёйевнинг таълим-тарбияга оид фикрлари.

33- мавзу. **Энг қадимги даврлардан ХИХ асрнинг биринчи ярмида жаҳон педагогика фанининг ривожланиш тарихи. Я.А.Коменскийнинг педагогик назарияси.**

Қадимги Шарқ, Қадимги Юнонистон, Қадимги Рим давлатларида мактаб ва тарбия. Қадимги Юнонистон файласуфлари тарбия тўғрисида. Қадимги Римда педагогик ғоялар ривожи. ХИИ асрда Россияда педагогик адабиётларнинг нашр этилиши. Рус педагог-олимларининг педагогик ғоялари. Ғарбий Европада мактаб ва педагогик фикрлар. Иоганн Генрих Песталотсийнинг дидактика ва бошланғич таълим методикасига қўшган ҳиссаси. Адолф Дистервергнинг ривожлантирувчи таълим назарияси. Я.А.Коменскийнинг педагогик назарияси.

34-мавзу. **ХИХ асрнинг 2-ярми – ХХ асрда жаҳон педагогика фанининг ривожи. К.Д.Ушинскийнинг педагогик мероси.**

ХИХ асрнинг охири – ХХ асрда Ғарбий Европа, АҚШ, Россияда реформаторлик педагогикаси ва унинг асосий йўналишлари. М.В.Ломоносов ва унинг рус педагогикаси ва мактаблар ривожидаги ўрни. Л.Н.Толстойнинг педагогик қарашлари. К.Д.Ушинский педагогика фани ва тарбиянинг аҳамияти тўғрисида. К.Д.Ушинскийнинг дидактик қарашлари ва педагогик мероси.

35-мавзу. **Ҳозирги даврда жаҳон мамлакатлари таълим тизими ва педагогика фани ривожи.**

ХХ аср жаҳон таълим тизимидаги глобал тендентсиялар. Иқтисодий ривожланган давлатлар таълим тизими. Таълим моделлари. Халқаро лойиҳалар ва таълим дастурлари.

36-мавзу. **Педагогик фикр тарихи ва мактаб амалиётида ўқитувчи маҳорати масалалари**

Педагогик фаолият ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"да педагогик фаолиятни ташкил этишга қўйилган талаблар. "Педагогик маҳорат" тушунчаси.

37-мавзу. **Педагогик маҳоратнинг асосий компонентлари**

Педагогик маҳоратнинг асосий таркибий қисмлари. Педагогик фикрлар тараққиётида ўқитувчи маҳорати масалалари.

38-мавзу. **Ўқитувчи фаолиятида педагогик қобилият**

Қобилият ва педагогик қобилият ҳақида тушунча. Педагогик қобилиятнинг турлари ва уларнинг тавсифи. Педагогик қобилиятни шакллантириш йўллари. Коммуникация ҳақида тушунча.

39-мавзу. **Коммуникатив малакалар ва таъсир кўрсатиш**

Коммуникация методлари. Ўқитувчининг коммуникатив малакаси. Коммуникатив таъсир этиш йўли. Ўқитувчининг коммуникатив маданияти. Ўқитувчининг коммуникатив қобилиятини ривожлантириш йўллари.

40-мавзу. **Ўқитувчи фаолиятида муомала маданияти ва психологияси.**

Педагогик мулоқот ҳақида тушунча. Педагогик мулоқотнинг тузилиши ва методлари. Педагогик мулоқот услублари. Мулоқот маданияти. Педагогик низо ва унинг сабаблари. Педагогик низоларнинг олдини олиш йўллари.

41-мавзу. **Педагогик такт ва педагогик этика**

Такт ва педагогик такт ҳақида тушунча. Такт ва тактика. Педагогик тактни қўллаш шартлари. Педагогик одоб. Педагогнинг муомала одоби.

42-мавзу. **Педагогик техника ҳақида тушунча. Педагогик техникани шакллантириш методикаси.**

Педагогик техника ҳақида тушунча. Педагогик техниканинг таркибий қисмлари. Мимика. Пантомимика. Ўқитувчининг педагогик техникасини шакллантириш йўллари.

43-мавзу. **Нутқ техникаси ва маданияти.**

Нутқ ҳақида тушунча. Нутқнинг ўқитувчи фаолиятидаги ўрни. Нутқ маданияти ҳақида тушунча ва унинг асосий элементлари. Нутқ техникаси: нафас олиш, товуш, дикция, ритмика. Лекцик маданият. Ўқитувчининг нутқ малакасини шакллантириш йўллари.

44-мавзу. **Ўқитувчи меҳнатини илмий ташкил этиш.**

Ўқитувчи меҳнатини илмий ташкил этишнинг моҳияти. Ўқитувчининг кун тартиби ва иш ўрни. Педагогик меҳнатни илмий ташкил этиш тамойиллари. Педагогик меҳнатни илмий ташкил этишнинг асосий йўналишлари.

45- мавзу. **Ўз-ўзини тарбиялаш ва ўз устида ишлаш.**

Ўз-ўзини тарбиялаш ва ўз устида ишлаш педагогик маҳоратнинг

асосий шарти сифатида.

46- мавзу. **Педагогика тажрибани тўплаш тизими.**

Илғор педагогик тажрибани ўрганишда материаллар тўплаш. Илғор педагогик тажрибаларни ўрганиш ва уларни қўллаш методлари.

III. Семинар машғулотлари бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Семинар машғулотларида талабаларда назарий ўзлаштирилган билимлар мустаҳкамланади ҳамда амалиётда қўллаш кўникма ва малакалари ҳосил қилинади.

"Педагогика назарияси" модули бўйича семинар машғулотлари учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Ўзбекистон Республикаси таълим тизими.
2. Педагоглик касби ва унинг вазифалари.
3. Педагогика фан сифатида. Педагогиканинг илмий-тадқиқот методлари.
4. Ўқувчи шахси тарбиянинг обйекти ва субйекти сифатида.
5. Таълим жараёнининг қонуниятлари ва тамойиллари.
6. Таълим мазмуни.
7. Таълим методлари ва воситалари.
8. Дарс – таълимни ташкил этишнинг асосий шакли.
9. Ўқувчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини ташхис этиш.
10. Таълим сифатини баҳолаш бўйича халқаро тадқиқотлар.
11. Ҳар томонлама баркамол шахсни шакллантириш – миллий тарбиянинг бош мақсади.
12. Жамоанинг шахс тарбиясига таъсири. Гуруҳ раҳбарининг тарбиявий иши.
13. Тарбиянинг умумий методлари.
14. Иқтисодий ва экологик тарбия.
15. Фуқаролик тарбияси.
16. Маънавий-ахлоқий тарбия.
17. Оила тарбияси.
18. Ўқувчиларнинг жисмоний ва эстетик тарбияси.
19. Таълим муассасаси менежменти.
20. Таълим муассасасида методик ишларни бошқариш.
21. Коррекцион педагогика асослари.
22. Инклюзив таълим технологияси.

"Педагогика тарихи" модули бўйича семинар машғулотлари учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Энг қадимги ёзма ёдгорликларда таълим-тарбия масалалари.
2. Ҳадис илми ва унинг тарвиявий аҳамияти.
3. Абу Наср Форобийнинг педагогик ғоялари. Абу Али ибн Сино таълим-тарбия ҳақида.
4. Юсуф Хос Ҳожиб, Маҳмуд Қошғарий ва Аҳмад Югнакийнинг таълимий-ахлоқий қарашлари. Кайковуснинг "Қобуснома" асари ва

жувонмардлик тарбияси.

5. Мирзо Улуғбекнинг педагогик ғоялари ва таълим ривожидаги хизматлари.
6. Абдураҳмон Жомийнинг таълимий-ахлоқий қарашлари. Алишер Навоийнинг педагогик қарашлари.
7. Жадид маърифатпарварларининг педагогик қарашлари.
8. Абдулла Авлонийнинг педагогик қарашлари.
9. Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг асарларида жамият ривожининг маънавий-ахлоқий негизлари ва юксак маънавиятли шахсни шакллантиришга доир концептуал фикрларнинг ифода этилиши.
10. Ян Амос Коменскийнинг педагогик тизими.
11. Константин Дмитрийевич Ушинскийнинг педагогик тизими.
12. XX аср жаҳон таълим тизимидаги глобал тенденциялар.

Амалий машғулот бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотларда талабаларда педагогик маҳоратни намоён этиш кўникма ва малакалари таркиб топтирилади.

"Педагогик маҳорат" модули бўйича амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Педагогик қобилиятни шакллантириш йўллари. Коммуникация ҳақида тушунча.
2. Коммуникатив қобилият ва педагогик таъсир кўрсатиш.
3. Ўқитувчи фаолиятида мулоқот маданияти ва психологияси.
4. Такт ва педагогик такт ҳақида тушунча.
5. Педагогик тактни қўллаш шартлари.
6. Педагогик одоб. Педагогнинг муомала одоби.
7. Педагогик техника.
8. Нутқ техникаси ва маданияти.
9. Ўз-ўзини тарбиялаш ва ўз устида ишлаш педагогик маҳоратнинг асосий шарти сифатида.
10. Ўқитувчиларнинг илғор педагогик тажрибаларини тўплаш ва амалиётда қўллаш.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар.

Мустақил таълим мазмуни маъруза, семинар ва амалий машғулотлар мавзулари асосида шакллантирилади. Бироқ мустақил таълим кўпроқ маъруза ва семинар машғулотларида ўрганилмаган масалаларни ўз ичига қамраб олади. Мустақил таълим асосида ўқиб-ўрганилган масалалар фан бўйича оралиқ ва якуний назорат ишлари саволларида ўз аксини топади.

Мустақил таълимни тайёрлашда мазкур фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалар бойича мавзуларни конспектлаштириш;
- адабиётлар асосида реферат ёзиш;

- китоб ва мақоллаларга аннотатсия ёзиш;
- Интернет тармоғидан азборотлар излаш ва таҳлил этиш.

“Педагогика назарияси” модули бўйича тавсия этиладиган мустақил таълимнинг мавзулари:

1. Педагогика фанининг илмий-тадқиқот методлари.
2. Шахснинг ривожланиши, тарбияси ва ижтимоийлашуви.
3. Тарбиянинг мақсад ва вазифалари.
4. Дидактика таълим назарияси сифатида.
5. Таълим қонуниятлари.
6. Таълим мазмуни.
7. Таълим методлари ва воситалари.
8. Таълим турлари ва таълимни ташкил этиш шакллари. Дарс – таълимни ташкил этишнинг асосий шакли.
9. Таълим олганликни ташхис этиш.
10. Тарбия жараёнининг моҳияти ва мазмуни.
11. Ўқувчилар жамоаси – яхлит педагогик жараённинг асосий шакли.
12. Тарбиянинг умумий методлари.
13. Ўқувчиларнинг илмий дунёқарашини шакллантириш.
14. Ўқувчиларнинг ақлий тарбияси.
15. Фуқаролик тарбияси.
16. Маънавий-ахлоқий тарбия
17. Меҳнат тарбияси.
18. Жисмоний ва эстетик тарбия.
19. Оила тарбияси асослари.
20. Ўзбекистон Республикаси таълим тизими.
21. Таълим муассасаси менежменти.
22. Коррекцион педагогика асослари.

“Педагогика тарихи” модули бўйича тавсия этиладиган мустақил таълимнинг мавзулари:

1. “Авесто”да таълим-тарбияга оид фикрлар.
2. Имом Ал-Бухорийнинг педагогик ғоялари.
3. Абу Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмийнинг дидактик ғоялари.
4. Абу Наср Форобийнинг педагогик қарашлари.
5. Абу Райҳон Берунийнинг педагогик қарашлари.
6. Маҳмуд Қошғарийнинг педагогик қарашлари.
7. Аҳмад Яссавийнинг педагогик ғоялари.
8. Умар Ҳайёмнинг таълим-тарбияга оид фикрлари.
9. Амир Темур ўгитларининг тарбиявий аҳамияти.
10. Алишер Навоийнинг педагогик қарашлари.
11. Мунис Хоразмийнинг “Саводи таълим” асарининг дидактик аҳамияти.
12. Ҳусайин Воиз Кошифийнинг ахлоқий қарашлари.
13. Муҳаммад Содиқ Қошғарийнинг педагогик қарашлари.
14. Анбар Отиннинг педагогик фикрлари.
15. Мунаввар Қори Абдурашидхоновнинг педагогик қарашлари.

6. Қадимги Спарта ва Афина мактабларида таълим-тарбия.
7. Иоганн Генрих Песталотстсининг педагогик ғоялари.
8. Ян Амос Коменскийнинг педагогик ғоялари.
9. К.Д.Ушинскийнинг педагогик ғоялари.
10. XX аср жаҳон таълим тизимидаги глобал тенденциялар.

“Педагогик маҳорат” модули бўйича тавсия этиладиган мустақил таълимнинг мавзулари:

1. Педагогик фикрлар ва мактаблар тарихида ўқитувчи маҳорати масалалари.
2. Педагогик маҳоратнинг асосий таркибий қисмлари.
3. Педагогик фикрлар.тараққиётида ўқитувчи маҳорати масалалари.
4. Қобилият ва педагогик қобилият ҳақида тушунча.
5. Педагогик қобилиятнинг турлари ва уларнинг тавсифи.
6. Педагогик қобилиятни шакллантириш йўллари. Коммуникация ҳақида тушунча.
7. Коммуникатив қобилият ва педагогик таъсир кўрсатиш.
8. Ўқитувчи фаолиятида мулоқот маданияти ва психологияси.
9. Такт ва педагогик такт ҳақида тушунча.
10. Педагогик тактни қўллаш шартлари.
11. Педагогик одоб. Педагогнинг муомала одоби.
12. Педагогик техника.
13. Нутқ техникаси ва маданияти.
14. Ўз-ўзини тарбиялаш ва ўз устида ишлаш педагогик маҳоратнинг асосий шарти сифатида.
15. Ўқитувчиларнинг илғор педагогик тажрибаларини тўплаш ва амалиётда қўллаш.

3. **V. Фанни ўқитишнинг натижалари (шаклланадиган компетенсиялар)**

Фанни ўзлаштириш натижасида талаба қуйидаги компетенсияларга эга бўлади:

- мотиватсион-когнитив – билиш фаолиятига йўналганлик, ўқув-билиш фаолиятининг англанганлиги, ижодийлик, настандарт вазиятлардаги хулқ-атвор, ўқув вазифаларини ҳал этишдаги мустақиллик, педагоглик касбини эгаллашга қизиқиш ва интилишларга эга бўлиш;
- информатсион – ахборотлар устида ишлаш, ахборот хуружларидан ҳимояланиш, ахборот истеъмоли маданиятини эгаллаш;
- коммуникатив – лингвистик саводхонлик, адабий ва илмий услуб қоидаларини ўзлаштириш, вербал ва новербал нутқ кўникмаларини ўзлаштириш, ўзаро фикр алмашиш, воқеликни таҳлил этишда эркин мулоқотга киришиш, педагогикж воқеликка ўзининг холисона муносабатини билдириш;
- ғоявий-мафкуравий – миллий ғоянинг мазмун-моҳиятидан хабардорлик, дунёнинг мафкуравий манзарасини англаш, ғоявий иммунитетга эгалик, мафкуравий таҳдидлардан ҳимояланиш, миллий ғоянинг шахсий ва ижтимоий моҳиятини англаш, миллий ғоянинг

	педагогик фаолиятдаги ўрнини аниқлаштириш; • фуқароликка доир – сиёсий, ижтимоий-иктисодий, маънавий-маърифий, маданий соҳаларда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг моҳиятини англаш, миллий-маданий мерос, халқнинг ўтмиши, бугуни ва истиқболини уйғунликда таҳлил этиш, ижтимоий-сиёсий ҳаётда фаол иштирок этиш, маҳалла ҳаёти ва ўз-ўзини бошқариш институтлари, ижтимоий ҳаракатлар томонидан ўтказилаётган лойиҳаларда фаоллик кўрсатиш; • маънавий-ахлоқий – жамиятда қабул қилинган хулқ-атвор меъёрларини ўзлаштириш ва амал қилиш, юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни ўзлаштириш ва педагогик фаолиятнинг бош мезонига айлантириш, маънавий таҳдидларга қарши курашиш, маънавий тарғибот ва ташвиқот ишларини ташкил этишга тайёргарлик; • акмеологик – ўзига ва уни ўраб турган атроф-муҳитга ишонч, ўз хоҳиш-истаклари ва эхтиёжларини тўлик англаш, бугунги кундаги мавжуд имкониятларни ва келгусидаги ижодий ривожланиш истиқболларини аниқлаш, рефлекция, идентификатсия, интериоризатсияга, ўзининг қарашлари, эътиқоди ва установкаларини ўзгартиришга қобилиятлилик; • аксиологик – педагогик воқеликни аксиологик баҳолаш, педагогик ҳодисаларни қадрият сифатида англаш, педагогик жараёндан завқланиш, лаззатланиш, масъулият ҳиссини сезиш, ўз педагогик позитсиясини англаш ва таълимий қадриятлар асосида педагогик фаолиятга тайёрлик.
4.	**VI. Таълим технологиялари ва методлари:** • интерфаол маъруза, семинар ва амалий машғулотларни ташкил этиш технологияси; • модулли таълим технологияси; • муаммоли таълим технологияси; • кооператив таълим технологияси; • рефлекцив таълим технологияси; • арт-технологиялар; • веб-квест; • чизма-тасвирий моделлар (мантиқий граф, фрейм модели, таянч конспект, семантик тармоқ, интеллект карта).
5.	**VII. Кредитларни олиш учун талаблар:** • маъруза ва амалий машғулотларда мунтазам қатнашиш: мунозаралар ва ўқув конферентсиясида иштирок этиш; таянч конспектлар тузиш; • жорий ва оралиқ назорат топшириқларини бажариш; • мустақил иш топшириқларини бажариш; • якуний назорат топшириш.
6.	**Асосий адабиётлар** 1. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: SANO-STANDART, 2017.

	2. Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. Darslik. – T.: IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018. 3. Ro'ziyeva D.I., Tolipov O'.Q. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: INNOVATSIYA-ZIYO, 2019. 4. Mutalipova M.J., Xodjayev B.X. Qiyosiy pedagogika. Darslik. – T.: TDPU, 2015. 5. Юзликаева Э., Мадьярова С., Янбарисова Э., Морхова И. Теория и практика общей педагогики. Учебник. – Т.: ТГПУ, 2014. 6. Калдыбекова А.С. Жалпы педагогика теориясы жəне практикасы. І. Педагогика теориясы. – Т.: ТДПУ, 2013. 7. Pedagogika / Nopedagogik oliy ta'lim muassasalari uchun darslik. U.Inoyatov, N.Muslimov, D.Ro'zieva, M.Usmonboeva. – T.: TDPU, 2013. 8. Yuzlikayeva E., Axmedova M., Qurbonova G., Sh.Tashmetova. Umumiy pedagogika. Darslik. – T.: TDPU, 2012. 9. Pedagogika. // M.Toxtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida. Darslik. – T.: O`zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010. 10. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Общая педагогика. – М.: ВЛАДОС, 2003. 11. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед. вузов: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2006. 12. Ҳошимов К., Нишонова С., Иномова М., Ҳасанов Р. Педагогика тарихи. – Т.: Ўқитувчи, 1996. 13. Hashimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. – T.: O`zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2005. 14. Халиков А.А. Педагогик маҳорат. Дарслик. – Тошкент, Иқтисод молия, 2012. 15. Якушева С.Д. Основы педагогического мастерства. Учебник. – Москва.: Академия, 2012. 16. Omonov N.T., Madyarova S.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Iqtisod–moliya, 2009. 17. Маҳмудов Н. М. Ўқитувчи нутқ маданияти. Дарслик. – Тошкент, Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2007. 18. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технология ва педагогик маҳорат. – Т.: "Fan va texnologiyalar" нашриёти, 2006. 19. Очилов М., Очилова Н. Ўқитувчи одоби. Сайланма. –Т.: Ўқитувчи,1997. 20. Alex Moore. Teaching and Learning: Pedagogy, Curriculum and Culture. USA, 2012 Routledge. 21. Neil Selwyn. Education and Technology: Key Issues and Debates. Australia, 2011 Continuum. 22. Heather Fry, Steve Ketteridge, Stephanie Marshall. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education. USA, 2009 Routledge.

	Қўшимча адабиётлар: 23. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Т. 1. - Тошкент: Ўзбекистон.. 2017. 24. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017. 25. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимидаги маърузаси. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017. 26. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017. 27. Xasanboev J, To'rakulov X., Xaydarov M., Hasanboeva O. Pedagogika fanidan izohli lug'at. – T.: Fan va texnologiya, 2008. 28. Kaldibekova A.S. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyotidan laboratoriya mashg'ulotlari. – T.: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2013. 29. Niyozov G`., Axmedova M. Pedagogika tarixidan seminar mashg`ulotlari. – T.: NOSHIR, 2011. 30. Нишонова С. Комил инсон тарбияси. – Т.: Истиклол, 2003. 31. Ma'naviyat yulduzlari (Markaziy Osiyolik mashhur siymolar, allomalar, adiblar). – T.: A.Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 1999. 32. Kagan,S. Cooperative learning. 2nd ed. San Clemente, CA:Kagan Publishing, 1994. 33. Hartlej I. Stratedies from Programmed Instrukctionanal Technologj.- London, 2006, 179 r. 34. Heckhausen H. Motivation und Handeln. Berlin: Springer, 2011 – 244 p. 35. Андреев В.И. Педагогика творческого саморазвития. – Казань: КГУ, 1996. 36. Андреев В.И. Педагогика: Учебный курс для творческого саморазвития. 2-е изд. Казань: Центр информационных технологий, 2003. – 608 с. 37. Деркач А.А. Акмеология. – М.: РАГС, 2004. 38. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь. – М.: Академия, 2003. 39. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб.: Питер, 2009. 40. Педагогический энциклопедический словарь. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2002. 41. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С.Рапацевич.– Минск: «Современное слово», 2005. 42. Чернявская А.П. Педагогическое мастерство: Учеб. пособие.- Ярославль, ЯГПУ, 1997.

	43. Рогов Е.И. Личность учителя: теория и практика. –Ростов-на-Дону. –Феникс. –1996. 44. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал. – М.: Дело, 1994. **Axborot manbalari** 45. www. tdpu. uz 46. www. pedagog. uz 47. www. Ziyonet. uz 48. www. edu. uz 49. tdpu-INTRANET. Ped
7.	Фан дастури Олий ва профессионал таълим йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2020-йил "14" 08 даги 3-сонли баённамаси билан маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020-йил "14" 08 даги 418-сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	**Фан/модул учун масъуллар:** 1. Ходжаев Бегзод Худойбердиевич – педагогика фанлари доктори, профессор. 2. Калдыбекова Анаргул Сотбаровна – педагогика фанлари номзоди, профессор.
9.	**Тақризчилар:** 1. Олимов Ширинбой Шарофович – БухДУ кафедра мудири, педагогика фанлари доктори, профессор. 2. Мардонов Шукрулло Кўлдошевич – ТВЧДПИ факултет декани, педагогика фанлари доктори, профессор.

Кафедра мудири: Б. Ходжаев

Калдыбекова А.С.